

RZECZPOSPOLITA POLSKA
MINISTER SPRAWIEDLIWOŚCI

piłki widzenia
Biuro Prasowe Senatu

Wpłynęło do... 11.08... z...
nr... 6610... podpis... M...
Warszawa, 9 września 2008 r.

DL-P-IV-070-4/08

dot. BPS/DSK-043-772/08

KANCELARIA SENATU
GABINET MARSZAŁKA SENATU
Dział Prezydencki

wpłynęło dn... 10.08.2008r.

nr... 1219 podpis... A. O. G. d. w. a

Pan

Marek Ziółkowski

Wicemarszałek Senatu

Wzrosty *Renie* *M... ..*

W nawiązaniu do pisma z dnia 13 sierpnia 2008 r., do którego załączono oświadczenie złożone przez senatora Sławomira Sadowskiego, dotyczące projektu ustawy o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury oraz sytuacji aplikantów sądowych, uprzejmie przedstawiam, co następuje.

Projekt ustawy o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury zmienia m.in. część przepisów ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. Nr 98, poz. 1070, z późn. zm.), przewidując następujące, równorzędne traktowanie drogi dochodzenia do stanowisk sędziowskich:

- 1) poprzez wykonywanie zawodu adwokata, radcy prawnego, notariusza lub prokuratora;
- 2) poprzez ukończenie aplikacji sędziowskiej lub pracę w charakterze asesora prokuratorskiego przez okres co najmniej trzech lat;
- 3) poprzez ukończenie aplikacji ogólnej, pracę na stanowisku referendarza sądowego lub asystenta sędziego przez okres, odpowiednio pięciu i sześciu lat, oraz złożenie egzaminu sędziowskiego.

Projekt zachowuje ponadto dotychczasową zasadę, iż uprawnienie do ubiegania się o stanowisko sędziego przysługuje osobom mającym tytuł naukowy profesora albo stopień naukowy doktora habilitowanego nauk prawnych.

Przedstawiony powyżej model dostępu do stanowiska sędziego sądu rejonowego jest ściśle powiązany z nowym systemem szkolenia wstępnego, wprowadzającym aplikację ogólną oraz aplikację sędziowską (w odróżnieniu od dotychczasowej aplikacji sądowej), obejmującą – poza 30-miesięcznym okresem zajęć szkoleniowych i praktycznych, 24-miesięczny staż na stanowisku asystenta sędziego, a następnie referendarza sądowego.

Mając na uwadze zakładany termin wejścia w życie projektowanych przepisów, absolwenci aplikacji sędziowskiej (aplikacji prowadzonej według nowych zasad) będą ubiegać się o powołanie na stanowisko sędziego począwszy od roku 2013. Do tego czasu o powołanie na stanowiska sędziowskie będą mogły starać się osoby, które:

- 1) spełniają wymogi określone w art. 61 § 1 pkt 1-6 ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych (w nowym brzmieniu) - tj. posiadają obywatelstwo polskie i korzystają z pełni praw cywilnych i obywatelskich, są nieskazitelnego charakteru, ukończyły wyższe studia prawnicze w Rzeczypospolitej Polskiej i uzyskały tytuł zawodowy magistra lub zagraniczne studia prawnicze uznane w Rzeczypospolitej Polskiej, są zdolne, ze względu na stan zdrowia, do pełnienia obowiązków sędziego, ukończyły 29 lat, złożyły egzamin sędziowski lub prokuratorski – i pracowały w charakterze asesora sądowego przez okres co najmniej trzech lat (z zastrzeżeniem wyjątku, o którym będzie mowa poniżej);
- 2) spełniają wymogi określone w art. 61 § 1 pkt 1-5 ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych (w nowym brzmieniu), ukończyły aplikację sądową i złożyły egzamin sędziowski na dotychczasowych zasadach, po czym zajmowały stanowisko referendarza sądowego przez okres co najmniej trzech lat lub asystenta sędziego przez okres co najmniej czterech lat (w pełnym wymiarze czasu pracy);
- 3) nie ukończyły aplikacji sądowej lub prokuratorskiej, ani aplikacji wymienionej w art. 149 § 1 pkt 5 ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych (w nowym brzmieniu) – tj. aplikacji ogólnej – niemniej spełniają wymogi określone w art. 61 § 1 pkt 1-6 ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych (w nowym brzmieniu) i pracowały w charakterze referendarza sądowego przez okres co najmniej sześciu lat lub asystenta sędziego przez okres co najmniej siedmiu lat.

W przypadku osób mianowanych na stanowisko asesora sądowego przed dniem opublikowania wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 24 października 2007 r. (SK 7/06), tj. przed dniem 5 listopada 2007 r., w którym Trybunał uznał powierzenie asesorom sądowym sprawowania wymiaru sprawiedliwości za sprzeczne z normami konstytucji RP, projekt zakłada skrócenie okresu asesury, niezbędnego do ubiegania się o powołanie na stanowisko sędziego sądu rejonowego, do jednego roku oraz obniżenie wieku kandydatów do 28 lat.

Ponadto, projekt ustawy o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury przewiduje, że asesory, w stosunku do których ustalo powierzenie pełnienia czynności sędziowskich (co ma nastąpić z dniem 5 maja 2009 r.), wykonywać będą czynności referendarzy sądowych (w sądach powszechnych) lub czynności sekretarsko-administracyjne (w sądach wojskowych)

oraz zachowają dotychczasowe uprawnienia pracownicze, uprawnienia w zakresie wynagradzania. Ponadto, Minister Sprawiedliwości będzie mógł rozwiązać stosunek pracy z asesorem sądowym po uprzednim wypowiedzeniu za zgodą kolegium sądu okręgowego.

Projektowane przepisy przewidują również, że o stanowiska referendarzy sądowych lub asystentów sędziów będą mogły ubiegać się także osoby, które na dotychczasowych zasadach ukończyły aplikację sądową, prokuratorską lub referendarską i zdały odpowiedni egzamin.

Nadto, zakłada się, że obecnie prowadzone szkolenia aplikantów sądowych, prokuratorskich i referendarskich będą kontynuowane do czasu ich zakończenia na dotychczasowych zasadach. Na dotychczasowych zasadach zostaną także przeprowadzone właściwe egzaminy.

Jak zatem wynika z powyższego, interesy osób, które ukończą aplikację sądową i złożą egzamin sędziowski na dotychczasowych zasadach, zostały dobrze zabezpieczone. W szczególności osoby, które nie będą mogły legitymować się przynajmniej rokiem pełnienia czynności służbowych na stanowisku asesora sądowego, będą miały inne możliwości zdobycia odpowiedniej praktyki, a w konsekwencji ubiegania się o powołanie na stanowisko sędziego sądu rejonowego. Zauważyć przy tym należy, iż aktualny stan prawny w zakresie kryteriów wymaganych od kandydatów na stanowisko sędziego, wyklucza powołanie na to stanowisko osoby bezpośrednio po ukończeniu aplikacji sądowej i zdaniu egzaminu sędziowskiego. W większości przypadków taki kandydat nie będzie spełniał – z oczywistych względów – kryterium wieku. W projekcie ustawy o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury uczyniono wprawdzie wyjątek, obniżając o rok – dla już mianowanych asesorów sądowych – ustawowo określony wiek wymagany do zajmowania stanowiska sędziego, niemniej dalsze obniżenie tego wieku, z oczywistą konsekwencją polegającą na pozbawieniu tych osób waloru chociażby rocznej praktyki zawodowej, wydaje się niecelowe z punktu widzenia dobra wymiaru sprawiedliwości.

Należy również podkreślić, iż kształcenie aplikantów według przepisów projektowanej ustawy będzie przebiegało na nowych, całkowicie odmiennych od dotychczasowych zasadach, będzie bardziej intensywne, a ponadto – z uwagi na scentralizowanie – będzie wymagało od przyszłych aplikantów zwiększonego wysiłku. Wprowadzenie nowych zasad i programów szkolenia powoduje, iż nie można traktować jednakowo aplikacji odbywanej na dotychczasowych zasadach oraz aplikacji przewidzianej w projekcie ustawy o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury. Z tych również powodów nie należy także dokonywać porównania i ujednociać drogi dojścia do zawodu sędziego.

Dalej zauważyć należy, iż wprowadzenie zasady, zgodnie z którą dotychczasowi aplikanci będą musieli przepracować 3 lata na stanowisku referendarza sądowego lub 4 lata na stanowisku asystenta sędziego, jest rozwiązaniem zrównującym prawa osób, które zdały egzamin sędziowski przed wejściem w życie projektowanej ustawy o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury, oraz osób, które nie odbyły aplikacji sądowej, ale były zatrudnione na stanowisku referendarza sądowego lub asystenta sędziego. Wskazane grupy osób znajdują się w podobnej sytuacji – wprawdzie aplikanci uczestniczyli w szkoleniu, zaś osoby z drugiej grupy nabywały doświadczenie wykonując na codzień pracę w sądzie, niemniej jednak przedstawiciele obu grup mają obowiązek zdać egzamin sędziowski, by móc ubiegać się o stanowisko sędziego.

Na zakończenie wskazać należy, iż konieczność zmian w modelu aplikacji i zasadach dojścia do zawodu sędziego spowodowana została przywołanym wcześniej orzeczeniem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 24 października 2007 r. Dotychczasowy system naboru na stanowiska sędziów sądów rejonowych opierał się na specjalistycznej aplikacji oraz asesurze połączonej z powierzeniem na czas oznaczony pełnienia czynności sędziowskich i zakończonej oceną pracy. Wskazane orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego spowodowało, iż niezbędne stało się dokonanie daleko idących modyfikacji zasad dostępu do stanowisk sędziowskich oraz opracowanie innego niż asesura modelu weryfikacji umiejętności praktycznych i predyspozycji osób kandydujących na stanowiska sędziowskie. Rezygnacja ze swoistego okresu próby, jaki stanowiła asesura, powoduje konieczność zagwarantowania odpowiedniego poziomu szkolenia kandydatów na stanowiska sędziowskie, co wymaga zmian dotychczasowego kształtu aplikacji.

W ocenie Ministerstwa Sprawiedliwości, nowy model dostępu do stanowisk sędziowskich, oparty na równorzędnym traktowaniu trzech dróg dojścia do stanowiska sędziego, tj.: z innych zawodów prawniczych, poprzez aplikację prowadzoną przez Krajową Szkołę Sądownictwa i Prokuratury oraz poprzez praktykę na stanowisku asystenta sędziego lub referendarza sądowego, przyczyni się do usprawnienia warsztatu pracy sędziego oraz będzie miał pozytywny wpływ na poziom orzecznictwa.

Z powołaniem

z upoważnienia
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI
Jacek Czaja
PÓDSEKRETARZ STANU